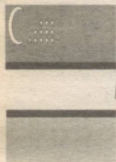

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

1996 йил октябрь — ноябрь

— ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХОТИН-ҚИЗЛАР ҚҰМИТАСИ, БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ВА «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ — Баҳоси эркин нарҳда

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовга «Ротшилд ва ўғиллари банки» президенти сэр Эвелин де Ротшилддан мактуб келди. Унда Лондондаги қимматбаҳо металллар бозори уюшмасида Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг юқори сифатли кумуш ёмби ишлаб чиқариш тақдироти қабул қилинганидан хабар берилган.

● Халқ депутатлари Жиззах вилоят кенгашининг сессияси бўлиб ўтди. Сессияда ташкилий масала кўрилди. А. Тошкенбоев бошқа ишга ўтганлиги сабабли вилоят ҳокими вазифасидан бўшатилди. Илгари Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек тумани ҳокими бўлиб ишлаган Ш. Мирзиёев Жиззах вилоят ҳокими этиб тайинланди.

Гулистон шаҳрида халқ депутатлари Сирдарё вилоят кенгашининг сессияси бўлди. Унда ташкилий масала кўрилди. Ғ. Ҳасанов бошқа ишга ўтиши муносабати билан вилоят ҳокими вазифасидан озод этилди. Республика Бош вазирининг ўринбосари— Вазирлар Маҳкамаси Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитасининг раиси лавозимидан ишлаб келаётган Ўқтам Исмоилов Сирдарё вилоят ҳокими этиб тасдиқланди.

Хар икки вилоятдаги сессияда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов қатнашди ва нутқ сўзлади.

● Ўзбекистон Фанлар академиясининг Ядро физикаси институти ташкил этилганига қирқ йил тўлди. Шу муносабат билан институтда ўтказилган юбилей йиғилишида мамлакатимиз ва хориждан келган олимлар иштирок этишди.

● Ўзбекистон Марказий банки ва республиканинг бошқа етакчи банклари муассислигида ўзбек ва рус тилларида «Бозор, пул ва кредит» номли янги журнал нашр этила бошланди.

● Самарқанд Давлат чет тиллар институтида «Самарқанд расомлари - Амир Темури юбилеи» деб номланган кўргазма очилди.

● Германия Федератив Республикасининг «Сименс» ҳиссдорлик жамияти аъзоси, доктор Фолкер Юнг бошчилигидаги делегация Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига ташриф буюрди. Учрашув чоғида Ўзбекистон ҳукумати ва «Сименс» компанияси ўртасида протокол имзоланди.

ЎЗА ВА РЕПУБЛИКА МАТБУОТИ хабарлари асосида тайёрланди

У
Ш
Б
У

4 - БЕТ:
БАХТ ЙЎЛИНИ ҚИДИРАЁТГАН АЁЛ
5 - БЕТ:
НИШОНГА УРИЛГАН СЎЗЛАР
6 - БЕТ:
МУНГЛИ НИГОХ
8 - БЕТ:
ҚАЛҚОНСИМОН БЕЗ (ҳажвия)

С
О
Н
Д
А

ХАЁЛ ОСТОНАСИН КЎМГАН ХАЗОНЛАР,
АЛЛАЛАР ҚИЗАЛОҚ НИГОХЛАРИНИ...

АЗИЗ ГАЗЕТХОНЛАР!

Республикаимиз ва хорижий давлатлар оммавий ахборот воситаларига 1997 йил учун обуна бошланди. Агар Сиз турли мавзулардаги қизиқарли мақолалар, хабарлар, фойдали маслаҳатлардан бебаҳра қолмай десангиз,

«ОИЛА ВА ЖАМИЯТ»ГА ОБУНА БУЛИШНИ УНУТМАНГ! «Оила ва жамият» Сизнинг дилкаш ҳамсуҳбатингиз, сирдошингиз ва дустингиз бўлишга қодир газета!

СОҒЛОМ АВЛОД — ВАТАН КАМОЛИ

Мустақил мамлакатимизда «Соғлом авлод учун» дастурининг бажарилишини таъминловчи тадбирлар қўлоқ ёймоқда. Оналар ва болаларнинг саломатлиги, келахат авлоднинг ҳар томонлама камол топиши учун шарт-шароитлар яратиш асосий мақсадга айланди. Вилоят ҳокимлиги хотин-қизлар билан ишлаш шўбаси Бўз тумани ҳокимлиги базасида «Соғлом авлод — соғлом жамият асоси» шиори остида соғлиқни сақлаш, халқ таълими бўлимлари, маҳалла фуқаролар йиғинлари, «Камолот» жамғармаси билан ҳамкорликда амалга ошираётган ишлари бўйича ўтказган семинар бунинг мисолидир.

Бундай йиғиннинг Бўзда ўтказилиши бежиз эмас. Туманда соғлом авлод камоли, оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза этишга жиддий эътибор билан қаралмоқда. Соғлом авлоднинг камол топириш учун қилинаётган ҳаракатлар қўламини кенгаймоқда. Айниқса, Бўз туманининг Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотига аъзо бўлганлиги бу борада ўзига хос бурилиш ясади. Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия каби ривожланган мамлакатларнинг маънавияти мутахассислари ташрифи жуда

фойдали бўлди. Хорижий ҳамкорлар маҳаллий шифокорлар томонидан жойларда оналар ва болалар саломатлиги йўлида бажарилаётган ишларни ўрганиб чиқиб қимматли маслаҳатлар бердилар, илгор тажрибалари билан уртоқлашдилар. Германиянинг «Мерседес-Бенс» ва «Карлес Цейс» фирмаларида тайёрланган махсус диагностика «Амбуланс»нинг ишга туширилиши қишлоқ аҳолиси, айниқса, оналар ва болалар саломатлигини тиббий назоратдан ўтказишда муҳим омил бўлди.

Ҳар қандай тадбир жамоатчилик иштирокида изчил рўйбга чиқади. Туманда туғиш ёшидаги аёлларни тиббий куриқдан ўтказиш бўйича танлов ташкил этилганлиги кутилганидан ҳам яхшироқ натижа берди. «Озод» жамоа ҳужалиги хотин-қизлар қўмитаси (раиси Ўринхон Солижонов)нинг фаолияти кўпчилик учун ибратли экани маълум бўлди.

Туман марказий шифохонасининг комплекси қошида оналар ва болалар саломатлигини тиклаш бўлими очилди. «Олмасор», «Орзу» каби оналар ва болалар сиҳаттоҳлари тумандагиларгагина эмас, балки вилоятимиз аҳолисига тиббий хизмат курсатмоқда.

«Соғлом авлод учун» дастурига биноан

болаларнинг соғлом, баркамол улгайишлари учун спорт-соғломлаштириш тадбирлари мунтазам, режали ўтказилаяпти. Учминг бола ва ўқувчи ёшлар спорт-соғломлаштириш тугаракларига жалб этилди. Ҳафтанинг жума куни умумтаълим мактабларида «Саломатлик куни» деб эълон қилиниб, спортнинг барча турлари бўйича мусобақалар ўтказиш аънаъаси қарор топди.

— Фаолиятимизни янада ривожлантириш, ҳозирги даврнинг асосий вазифаларидан бўлган соғлом авлоднинг вояга етказишга салмоқли ҳисса қўиши мурдаомиз, — дейди «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси Бўз тумани таянч пункти раҳбари Зокиржон ака Қаҳҳоров. — Кейинги вақтда 25 жамоа ва ташкилотда пунктимиз бошланғич нуқтасини ташкил этдик. Жамғармаимизга қарашли дорихона аҳоли хизматида бўлмоқда.

Семинар амалий ишчанлик тарзида давом этди. Қатнашчилар оналар ва болалар даволаш-дам олиш масканида, «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси Бўз тумани таянч пункти қошидаги «Серфарзанд» кичик корхонасининг маиший хизмат

курсатиш мажмуида, «Озод» жамоа ҳужалиги худудидаги қишлоқ-врачлик амбулаториясидаги соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш хонасида, туман халқ таълими бўлимининг 1-болалар боғчасида амалга оширилаётган ибратли ишлар билан яқиндан танишдилар.

А. СОЛИЕВ,
Лиджон Вилояти

ШИРИН СЎЗЛИ ҲАМШИРА

Бирор дард билан хасталанган киши нафақат аччиқ дорилару баданга тигдек ботувчи уқоллардан малҳам топади, балки шифокору ҳамшираларнинг ширин сўзлари, ҳушмуомаласи ҳам уларнинг дардига шифо беради.

Шаҳодатхон Умарова ана шу ҳақиқатни яхши англаб етган ҳамширалардан биридир. 20 йилдирки, «Малик» ширкатлар уюмчаси шифохонаси ички касалликлар бўлимида меҳнат қилиб келаётган Шаҳодат опа ҳақида кўп илқ гапларни айтиш мумкин.

— Опа, оғригмайдами? — уқол қилиш учун палатага кирганида ҳадиксираб сўрайди бемор йигитча.

— Нималар деяпсиз, ўғлим? — дейди эътироз оҳангига 60 ёшлардаги палатадош киши. — Нинанинг кирганини сезмай ҳам қоласиз. Хали «Шаҳодат опамдан бошқасига уқол қилдирмайман», деб юрасиз.

Уларнинг гапларини тинглаб туриб, опанинг ёдига ўқувчилик йиллари тушади.

Мақтабга турли касалликларга қарши эмлаш учун ҳамширалар келишганда айрим синфдошлари уқол қилдирмай йиғлашса, у би-

ринчи партага ўтириб олиб, ҳамшираларнинг ишини ҳавас билан кузатиб турарди. Ҳатто бир сафар ҳамширадан: «Мен ҳам уқол қилиб курсам, майлими?» — деб сўрагани ҳамон эсида. Ана шу ҳавас ва орзу туфайли 10-синфни битириб, тиббиёт билим юртига ўқишга кирди. Тажрибали устозлардан ҳамширалик сирасорларини ўрганди.

— Касалга чалинган одам, у хоҳ ёш бола, хоҳ катта киши бўлсин, эътиборталаброк, инжирок бўлиб қолади. Сал қаттиқроқ гап билан ҳам уларнинг дилини ранжитиш, дардига дард қўиш ҳеч гап эмас. Шунга эътиёт бўлиш керак, — дейди Шаҳодат опа сўхбатимиз асносида. — Бутун меҳнат фаолиятим давомида шу нарсасга амал қилиб келаяпман, ёш ҳамшираларга ҳам доим шуну ўқираман.

Ҳа, Шаҳодат опа нафақат турт фарзанднинг меҳрибон онаси, балки ёш ҳамшираларнинг маслаҳатгўйи, талабчан устози, ўзининг ширин сўзи билан беморларнинг дардига малҳам бўлаётган ҳамшира ҳамдир.

Замира ҚўЛМАТОВА,
Сирдарё тумани

• Таъзим

ДУНЁ ТАНИГАН ОЛИМА

80-йилларнинг охирларида республика матбуотида «Оила тараққиётини режалаштириш», «Ҳиссиёт эмас, ғам-хурлик», «Аёл бўлиш осонми?» каби мақолалар эълон қилинди. Уларнинг муаллифи иқтисод фанлари доктори, профессор Раъно Убайдуллаева эди. Уларда муаллиф она ва бола саломатлиги бу миллат ва жамият саломатлиги эканлигини қайд этади ҳамда республикадаги демографик жараёнларни чуқур таҳлил этиб, оилани режалаштириш гоёсини илгари суради. Ушунда муаллифнинг бу мақолалари бамисоли ёзнинг кўёшли кунинда момақалдироқ гум-бурлагандек акс-садо берганди. Айрим таниқли ижодкорлар оилани режалаштириш гоёсини танқид қилиб, уни ўзбек урф одатларига, аънаёларга тўғри келмайди, деб ҳисоблаётган экан. Лекин ҳаётнинг ўзи одил ҳакам экан. У оилани режалаштириш замон талаби эканлигини ва унинг замирида оналик ва болаликни ҳимоя қилиш, соғлом авлод турғисида қайғуриш ётганлигини исботлади.

— Бундан 7-8 йил аввал ушбу муаммони кўтариб чиққаннимизда унинг нақадар долзарблигини тушунмаганлар, ҳатто тушунишни истамаганлар ҳам, афсуски, кўп бўлган эди, — дейди Раъно Убайдуллаева. — Бугунги кунда мустақиллигимиз шарофати билан оилани режалаштириш ҳақида нафақат баралла гапирилаётгани, балки амалий

ишлар ҳам қилинаётгани қувонарли ҳолдир.

Раъно Убайдуллаева ўзбек аёллари орасидан етишиб чиққан биринчи иқтисодчи олимидир. Илмга чанқоқлиги, тиришқоқлиги, мақсад сари интилувчанлиги туфайли 28 ёшида — 1964 йили номзодлик, 10 йил ўтиб эса докторлик ишини муваффақиятли ҳимоя қилди. Унинг илмий тадқиқотларида қишлоқнинг ижтимоий муаммолари, янги иш ўринлари яратиш, аёллар меҳнатини энгиллаштириш ва ҳимоя қилиш, бола тарбиясини аёлнинг жамият ва давлат олдидидаги юксак вазифаси эканлигини тан олган ҳолда унга бу борада шарт-шароитлар яратиб бериш, демография масалалари етакчи ўрин эгаллайди.

Раъно Убайдуллаева 200 дан ортиқ илмий рисола ва монографиялар, мақолаларнинг муаллифи. Улар нафақат республикада, балки чет элларда, жумладан, Россия, Украина, Белоруссия, АҚШ, Италия, Швейцария ва бошқа мамлакатларда ҳам чоп этилган. Бундан ташқари Россия, Мугулистон, АҚШ, Германия, Болгария, Дания, Англия, Франция, Ҳиндистон, Индонезия каби мамлакатларда ўтказилган бир қатор йирик халқаро симпозиум ва конференцияларда ўз маърузалари билан иштирок этган. қолаверса, бу тиниб-тинчимас аёл унлаб ёш олимларнинг меҳрибон ва талабчан устози ҳамдир. У 40 дан ортиқ номзодлик ва докторлик ишларига илмий раҳбар ва илмий маслаҳатчи

бўлганлиги, 60 га яқин ишларнинг ҳимоясида эса тақризчи сифатида иштирок этганлиги ҳам фикримизни исботлаб турибди.

Раъно Убайдуллаевани ҳеч иккиланмай «Дунё таниган олима» дейиш мумкин. Бу жумла замирида, бизнингча, икки хил маъно ётади. Аввало, Раъно Убайдуллаева илм орқали, тинмай ўқиб ўрганганлиги туфайли дунёни таниди. Иккинчидан эса, ана шу илми, фан тараққиётига қўшган улкан ҳиссаси туфайли бу жонқуяр олимани дунё таниди ва тан олди. У Европадаги «Марказий Осиё бўйича тадқиқотлар жамияти» ҳамда Америка Қўшма Штатлари Миллий Жуғрофия Жамиятининг аъзоси эканлиги ҳам бунинг далилидир.

Дарвоқе, ўзининг қўтлуг 60 ёшини нишонлашга ҳозирлик қураётган шу кунларда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирининг уринбосари, ЎзФанинг муҳбир аъзоси Раъно Убайдуллаева номига Америка Биография Институтидан мактуб келди. Унда жумладан қуйидаги сатрлар бор: «Институтиимиз томонидан аънаъавий равишда бериб бориладиган «Йил аёли» унвонига 1996 йил натижаларига қўра, жамият олдидидаги катта хизматларингиз ва фан соҳасидаги улкан ютуқларингиз учун Сизнинг ҳам номзодингиз муносиб деб топилди. Сиз ҳақингиздаги маълумотлар «1996 йил аёли» энциклопедиясига, «Ким бу ким?» нашрига киритилди».

Даврон БЕК

Жаҳонда охириги йилларда кенг тарқалаётган ва «XX аср вабоси» деб аталмиш СПИД одамзод учун нақадар хавфли дард эканлигини ҳамма билади. Одамлар орасида бу дарднинг ута хавфли эканлигини ҳар томонлама кенг тушунтириш масалалари бугунги кунда оммавий ахборот воситалари олдида турган катта вазифалардан биридир.

Шунинг учун яқинда Қирғизистон пойтахти Бишкек шаҳрида бўлиб ўтган минтақавий халқаро семинар «СПИД ва оммавий ахборот воситалари» мавзусига бағишланди. Семинар ишида беш давлат: Ўзбекистон, Қозоғистон, Туркменистон, Тожикистон ва Қирғизистон вакиллари иштирок этишди. ЮНИСЕФнинг минтақамиздаги ваколатхонаси унинг таш-

РЕЖАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

килотчаси бўлди.

Халқаро ташкилот вакилларида Р. Адамани ва жаноб Хедловлар СПИД касаллигининг дунё миқёсида бугунги тарқалиш даражаси ҳамда унга қарши курашда қўлга киритилган ютуқлар ва олиб борилаётган ишлар ҳақида маълумот беришди. Бу курашда оммавий ахборот воситаларининг роли алоҳида қайд этиб ўтилди. Шу билан бирга оммавий ахборот воситалари олдида турган вазифалар атрофлича муҳокама этилиб, галдаги вазифалар белгиланди.

Ўз мухбиримиз

Фикр

СЎНГГИ МАНЗИЛ

Бир танишим билан йул бўйидаги қабристон ёнидан ўтиб бораётган эдик. Тўхтаб марҳумлар ҳақиға дуо қилдик. «Тавба қилдиму, — дея гап бошлади ҳалиги танишим, — аммо бизнинг қабристонларни куриб, улишга ҳам қўрқасан киши». Унинг гапида жон бор эди. Девоклари нураган, қаровсиз, молларга оёқ ости бўлган қабрларни куриб марҳумларгами ё тирикларгами, кимга ачинишни билмайсан киши.

Қарияларимизнинг «мусофир бўлиб тунашга жойинг бўлма-

са, қабристонга бор», деган гапларини эслайман. Бир пайтлар мусофир одамлар қабристонларда тунаб қолган бўлса бордир. Аммо ҳозир меҳмонхоналар кўп. Шу сабабми, ут-уланлару катта-кичик мармар тошлар панасидан кўриниб-кўринмай турган тепачалар ёнидан ҳатто кундуз кунни ўтишгада кўрқиб турамиз баъзан.

Пайгамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломнинг «қабристонларни зиёрат қилиб туриш», деган мазмундаги ҳадислари бор. Бу бежиз айтилмаган. Сиз ёнингиздаги ҳамроҳингиздан сўранг-

чи, қачон қабристонни зиёрат қилган экан. Баъзи биродарларимиз ҳатто ўз ота-онасининг қабри қардалигини билишмайди.

Менимча, кўнгилдаги бу хираликларга сабаб зиёрат қилишни унутиб қўганимизда.

Фақат йул-йўлакай кўз қиримизни ташламасдан, астойдил зиёрат қилишни ниёт қилиб қабристонларга бориб турсак, уйлайманки, барча камчиликларни ҳал қилсак бўлади. Қабристонларни озода тутиш, деворлари

нураган бўлса тиклаш, йўлакчалар ажратиш, супуриб-сидириб туриш учун ҳокимликларнинг махсус қарорлари шарт эмас. Уйлашимча, бу ишларга қариялар бош-қош бўлишса яхши бўларди.

Исломда тоза-покизалик доимо олдинги ўринларда туради. Шундай экан, ўз ота-онамиз, биродарларимиз ётган, қолаверса ҳаммамизнинг ҳам сўнгги манзилимиз бўлган қабристонларни покиза сақлаш биз мусулмонларнинг бурчимиздир.

Оламда гап кўп

МУЗ ХАЙКАЛ

Норвегиянинг Ленвик туманида Исо Масиҳнинг муздан ясалган саккиз метрли ҳайкали топилди. Ҳайкал 1325 йилда ясалган, деган тахминлар илгари сурилмоқда. Уни ясадада кўзни қамаштиргудек тоза ва шаффоф муздан фойдаланилган экан.

ДУОНИНГ САВОБИ

Оллоҳ таоло Қуръони-Каримнинг қўллаб оятларида марҳумлар ҳақиға дуои фотиҳа қилмоғимизни бизларга амр қилиб айтадики: «Улардан сўнг ҳаётга келганлар, эй Парвардигор, буларни ва бизлардан олдин иймон билан ўтганларнинг гуноҳларини мағфират айлагин ва мўминларга нисбатан қалбларимизда кудуратни ҳосил қилмагин! Эй Раббимиз, сен меҳрибон ва раҳмдил зотсан», — деб дуои хайр қиладилар. Ва яна: «Эй Парвардигор, вафот этиб кетган ота-онамни ўз раҳматингдан дариг тутмагин, чунки улар мени гудаклик чоғимда тарбия қилганлар», — деб ҳозирда барҳаёт биздек фарзандларидан ота-оналаримиз ҳақиға дуо қилиб туришни таълим беради.

Қуръони Каримдаги унлаб оятлар билан танишиб чиқиб, уларни бир-бирига қиёслаб ва маъноларини чуқур таҳлил қилиб шу хулосага келиш мумкинки, ҳар қандай ҳолатда Қуръони Карим оятларини тиловат қилмоқлик Оллоҳ таолога маҳбуб амал бўлиб, Ҳақ таолонинг савобиға муяссар бўлинув. Бу фикримизни мустаҳкамлаш учун пайгамбаримиз Муҳаммад саллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳадиси муборакларига мурожаат қиламиз.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинадики, «Расулulloҳу алайҳи васаллам марҳамат қилиб айтдиларки: «Оллоҳу таборака ва таоло жаннатда солиҳ бандасининг даражасини юқори кутарур, шунда бандаси, эй Парвардигорим, бу юқори мақом менга қандай ҳосил бўлди, деб айтур. Оллоҳ таоло, фарзандинг сенинг ҳақингга қилган истифори сабабидан ҳосил бўлди, деб жавоб берур».

Абдулло бин Аббосдан ривоят қилинган бошқа бир ҳадиси шарифда куйидагилар зикр қилинган: «Расулulloҳу саллаллоҳу алайҳи васаллам айтдилар, дафн қилишган майитнинг аҳволи бамисоли сува гарқ бўлаётган ердан сўраётган одамнинг аҳволиға ухшайди, агар ота-она, биродар ёки дустидан дуо ёки истифдор бориб қолса, бу унга дунёдаги барча нарсалардан маҳбуброқ бўлур, дарҳақиқат, Оллоҳ таборака ва таоло аҳли қабрларга аҳли тирикларнинг дуоларини етқарур, тирикларнинг марҳумларга қиладиган ҳақдаги талаби гуфрон ва раҳмат ҳамда истифдордир».

Абдуллоҳ бин Аббос розияллоҳу анҳумо ҳабаб бериб айтдиларки, «Жаноб Расулulloҳу саллаллоҳу алайҳи васалламнинг баъзи бир саҳобалари ўз чодирларини билмаган ҳолда қабр устига тикадилар, ногоҳ ул қабр яқинида бир киши «Табора-каллазий биядхил мулк» сурасини аввалидан то охиригача тиловат қилиб хат қилганини кўриб ва ул саҳоба Жаноб Расулulloҳу саллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига келиб бўлган воқеанинг хабарини айтди. Шунда Расулу Худо айтдиларки: «Бу сура азобни манъ қилувчи ва Оллоҳнинг азобидан қутқарувчи нажот сурадир».

Амирул Муъминин Али розияллоҳу анҳудан ривоят қилинганки, «Пайгамбар саллаллоҳу алайҳи васалламдан нақл қилдиларки, ҳар ким гуристондан утса, «Кул хуваллоҳу аҳад»ни ун бир марта ўқиб, мурдаларга унинг савобини бағишласа, мурдаларнинг ададига унга ҳам савоб берилди».

Шундай экан, биз ва сизнинг олдимиздаги зарур вазифалардан бири вафот этиб кетган ота-оналаримиз, ҳешу ақрабларимиз, авлоду зурриёд ва ёру биродарларимиз ҳақларига дуои фотиҳа қилиб туриш, худодан уларнинг гуноҳларини мағфират қилишини сурашдир.

ТАҲРИРИЯТДАН

Ушбу саҳифани тайёрлашдан мақсад ҳар бир мусулмон билиши лозим бўлган амалларни яна бир қара ёдга солмоқликдир. Қўшимча маросимлар, кераксиз ҳаражатлар шариатдан беҳабарлигимиз туфайли пайдо бўлмаяптимикан? Дейлик, бу-

гунги кунда «қасб» қилиб олинган улик ювувчилар. Умуман, ислом динида шу «қасб» ҳақида бирор оғиз сўз бормикан?! Аксинча, ҳар бир мусулмон етти қабр қазиси, етти уликни ювиши ва ҳоказо ишларни исломдан боҳабар одамлар инкор эт-

ган. Фақат белги қўйиш мумкин. Чунки Расулulloҳ алайҳиссалом Усмон ибн Мазъун қабри устига бир тошни қўйганки, бу билан биродарим қабрини билишим ва унинг ёнига аҳлимадан улганларни қўйишим учун, деб.

Энди қабрларни зиёрат қилиш борасида сўз юритсак, яна пайгамбаримиз ҳадисларига мурожаат қиламиз. «Қабрлар устида ўтирманг ва уларга (уликларга) озор берманг». «Сизнинг бирингизнинг чўғ устида ўтириб кийим ва баданлари куйиши, қабр устида ўтирганидан яхшироқдур».

Қабристонга борганда марҳумдан нарсасуралмайди, наваҳа билан йиғи ҳам қилинмайди. Қабрда ётганларга озор бермасдан, бир чеккада туриб марҳум ҳақиға Қуръон тиловат қилинади.

Пайгамбаримиз Муҳаммад саллаллоҳу алайҳи васаллам дедиларки: «Аллоҳ лаънат айтади: қабрларни зиёрат қилишни одат қилган аёлларга ва қабрлар устига сигинадиган жойлар (ибодатгоҳлар) қилиб олган, қабрларга бориб чироқ (шам) ёқадиганларга».

Қабр зиёратининг яна бир муҳим томони ушбу дуони айтмоқликдир: «Ассаламо алайкум аҳладийёри минал муъминина ва муслимийна ва инна иншоллоҳу бикум лоҳикун. Антум фаратуна ва наҳну лакум табаъун. Насъалуллоҳа лана ва лакамул офията. Оллоҳум мағфир лаҳум Оллоҳу марҳам хум.»

Баҳодир МУСУРМОҶОНОВ,
Шаҳрисабз шаҳар Малик
Аштар жомеъ
масжидининг имом хатиби

маса керак.

Келинг, уйлаб кўрайлик. Қандай ишлар Оллоҳга маъқул келиб, марҳумларга озор бермасдан, балки улар руҳини шод этади? Қолаверса, бугунги давр талабидан келиб чиқиб марҳумлар ҳақи-ҳурматини сақлашни билиш ҳам аслида бир одобдир.

Саҳифани Ботир ЭРНАЗАРОВ тайёрлади

Ушбу воқеани сизга ҳикоя қилиб беришдан олдин кўп мулоҳазага бордим. Ахир, ҳаммаимиз ҳам бахтимизни излаб яшаймиз. Бу йўлда ҳар ким ўз равиш-рафтори билан боради. Бировнинг тақдиридан кўпчилиқка ҳабаб беришининг ҳам ибратли ва ҳам ноқулай томони бор. Шундай бўлишига қарамасдан, Хуморнинг ҳаёт саргузаштлари бизни ҳаяжонга солиши тўғрисида гап. Шу билан бирга мени Хумор тушган ҳолатларда биз ўзимизни қандай тутар эдик, деган савол ҳам уйга толдириди.

Кунларнинг бирида редакцияга мени излаб бир қиз кириб келди. Биз Хумор билан узоқ суҳбатлашиб ўтирдик. Унинг юраги тулиб кетган экан, гапини бўлиб, савол бермадим.

...Вилоят марказига яқин туманларнинг бирида балоғатга етган қиз ўзининг кўркемчилигини, йигитлар ортидан алағлаб қарашини билади. Ойлада тузук тарбия олмаган Хумор мактабни битириш олдиридан бирдан ҳеч қимми менсимайдиган қилқиллар чиқаради. Унинг айтишича, бунга жиддий сабаб бор эди. Хумор тўққизинчи синфда ўқиб юрганда унинг синфини битираётган бир йигитни яхши кўради. Аҳду паймонлар, яширин учрашувлар ва мактабни битирув кечасидан кейинги воқеалар Хуморнинг кўзини очади. Бир тундаги учрашувда уша йигит Хуморга тегинади. Хуморнинг ҳомилидор бўлиб қолган бўлсам, келгуси йил мактабга қандай бораман, деб қўйиб-ёнишлари ноурин бўлиб чиқади. Воқеа шу билан тугайди. Бу ҳодиса тўғрисида Хумор йигитнинг ўзини чиндан севмаслигини тушуниб етади. Йигит шаҳарга ўқишга кириб, Хумор билан учрашмай қўяди. Хумор эса мактабга қатнайдми. Мана шу йили институтни янги битириб келган ёш ўқитувчи Санжар Хуморга илакишади. Аввалига иккиланган Хумор кейинча Санжарнинг севиб қолганига шак-шубҳа қилмайди. Бироқ бу ҳам илгаригисидай бевафо деб ўйлаб, Санжарни рад қилади ва мактабни битириб, шаҳарга жўнайди.

У-бун кириб анчагина кузи очилган Хумор шаҳарга келган ҳамоно хусни-жамоли билан атрофдагиларнинг нигоҳини тортади. Поезддан тушиб, таксига ўтиргандаёқ унга ҳайдовчи хушторлиги-

ни билдиради. Ҳайдовчи йигитнинг Хуморни дўғонаси билан ётоқхонагача бепул олиб бориши, балки Хумор учун биринчи «сабоқ» бўлгандир. Балки уша чоғда Хумор меҳнатсиз пул топиш йўлини пайқагандир. Мен билан суҳбатлашайтиб Хумор: «Агар уша таксисини топсам, икки баробар пул тулаб, юрагимни бир совутиб олар эдим», — деди.

Йигирма ёшдан салгина ошган бу қиз-

гарадики, Хумор бир неча кун ичида фирма раисининг ишхонадаги «хотини»га айланиб қолганини англайди. Бу пайтда у ётоқхонадан кетишга мажбур бўлади ва фирма идорасининг бир хонасига вақтинча қўчиб келади. Мана шундан кейин унинг ҳаёти буткул ўзгариб кетади. Фирма раисининг югурдаги — ҳеч балодан қайтмайдиган киши пайт пойлаб Хуморни идорада зўрлайди.

• Турмуш чорраҳаларида

БАХТ ЙЎЛИНИ ҚИДИРАЁТГАН АЁЛ

нинг дийдаси бунчалик қотиб кетганига одамнинг ишонгиси келмайди. Хумор, бир қараганда, ҳеч қимга ишонмайди. Қўйсина-да, йиғлаб ўтириши ёш болалигидан, юраги меҳр излаб овора бўлганлигидан дарак бериб турарди.

Хумор шаҳарда қизларнинг соч турма-гида чиройлигига жига қўриб, магазинга дўғонаси Сайёра билан боришади. Улар жигаларни томоша қилиб туришганда пештахта олдида ур-туполон бошланиб кетади. Бир пайтда уч-тўрт нафар мелиса бир кассавурни ушлашади. Кассавур эса бу пайт қўлга тушганини сезиб, ўзи ўғирлаган ҳамённи Хуморнинг сумкачасига жойлаб қўйган эди. Ур-йиқит пайти Хумор бунни сезмай қолади. Ҳамённи олдирган башангига бир хотин Хуморнинг билгидан ушлаб, мана шу ўғирлаб, деб қичқиради. Мелисалар Хуморни кассавурнинг ҳамтовогои деб ўйлаб, маҳкамага олиб кетишади. Хуллас, воқеалар шу зайл чалқашиб кетади, иш жиддийлашиб, қозғозлик бошланади. Синовларга тайёрланиши керак бўлган Хумор кўп вақтини судга чопиш, гувоҳлик бериш билан ўтказиб, иккинчи имтиҳондан йиқилади. Суд якунланмагани учун уни шаҳардан ташқарига кетмасликини айтиб, оғохлантиришади... Шундай қилиб бекор қолган Хумор беихтиёр саёқ йўлга кира бошлайди. Имтиҳондан йиқилди, иши мелисада. Нима ҳам қилсин?! Бу пайтда Хумор қишлоққа кетмасликка қарор қилади ва тўққимачилик комбинатига ишга кириб, ётоқхонадан жой олади. Бироқ тез орада бу жойда ишлай олмаслигини тушуниб етади ва бир фирмага қотиба бўлиб ишга жойлашади. Воқеалар шундай тез ўз-

Аҳвол шу даражада давом этса, оқибати жуда хунук бўлишини сезган Хумор вазиятдан чиқиш йўлини қидиради: кетайин деса бирор жойим йўқ, қолайин деса... Раис билан муовин орадаги вазиятни сеза бошлайди-да, иккаласининг уртаси бузилади. Бироз вақтдан кейин муовин Хуморни бошқа жойга ишга жойлаштирилади, уни ўзи билан олиб юришни одат қилади.

Бу пайтга келиб Хумор ниҳоятда тулишиб, етилади. Уни кўрган ҳар қандай йигит ёнидан эътиборсиз ўтолмайди. Бундан унинг. Унинг дастидан ресторанларда бир неча мартаба уруш-жанжаллар чиқади, оқибатда Хумор қўлдан-қўлга ўтади. Аммо у бундай вазиятлардан «унумли фойдаланиш»ни ҳам ўрганиб олган эди.

Учрашувлар, тунги базм, айш-ишратларнинг бирида Хумор Эркин исмли киши билан топишади. Эркин унинг базм кечаларининг ташкилотчисига, ҳар кун Хуморни яхшироқ пуллаш йўлини қидириб топадиган ўта энгил хужайинга айланади. Илгари Хумор қанчадан-қанча вазиятлардан ўзи қичиб кетган бўлса, энди Эркиннинг қўлидан қўтула олмади қолади...

Хумор ўз тақдирининг мана шу жойига келгандан мендан астойдил «Ҳамяти» сарлавҳали мақоламни эслашимни сўради.

Мақолада аёл эрининг ҳамятига тегади, мол-дўнуга берилиб, зино йўлидан кетиб оиланинг бузилишига сабаб бўлиб турган бир пайтда Исмоил аёлни ўлдирди. Мақола юзасидан бизга келган хатларда ҳамма Исмоилнинг оқлаб ёзган эди. Аммо қонун қонунда — Исмоил қамалиб кетади... Хумор бу воқеани менга эслатиб,

энди мени Исмоилнинг ўрнига қўя оласизми, деб сўраб қолди. Мен дабдурўстан берилган бундай саволга жавоб ҳам қилолмай қолдим. Шунда Хумор: ҳа-вотир олма, мен одам ўлдирганим йўқ, аммо уша Эркинни, уша қизларни сотиб кўн курадиган аблаҳни ўзим жазоладим, деди-да, бироқ воқеа тафсилотини айтиб бермади.

Хумор кундан-кун гамгинлашиб борар, кундан-кун уни нимадир қийнаб, азоб берар эди. Мен унинг ўзи «етибли ёрилишини» кўтиб ортиқча саволлар бермасдим, аммо олдimgа келиб дардларини изҳор қилишига қаршилиқ ҳам қилмасдим.

— Биласизми, — деди у ниҳоят бир кун. — Мен мана шу охириги беш йиллик ҳаётимни таҳлил қилмоқчиман, бу ҳаётдан ўзилиб кетмоқчиман. Сизнинг ёрдамингиз керак, наҳот бундан кейин ҳам фоҳиша бўлиб қолавераман. Наҳот мен ҳам ўйли-жойли, оилали бўлиб кета олмаман. Шунга ёрдам бера оласизми? Мен бузуқ ҳаётнинг ҳамма зиналарини босиб ўтдим. Биринчиси алданиш, қўлма-қўл ўтиш, бошқаларни пуллаш ва энг охириги ҳамма ишни бошқаларнинг қўли билан ҳал қилиш. Аммо мен ўзимдан ҳазар қиламан. Мени шу ҳисдан қутқара оласизми? Тўғри, айтишингиз мумкин, бу йўлдан чиқиш кетишингиз осон, деб. Йўқ. Бу ниҳоятда сирпанчиқ йўл экан. Мен неча мартаба қичиб кетмоқчи бўлдим, чиқолмадим. Ёрдам беринг, мен ҳам бошқалардай яшайин, ахир. Бироздан кейин кеч бўлади. У ҳолда бу йўлдан чиқишнинг ҳождати қолмайди...

Хуллас, Хуморнинг розилиги билан ушбу мақолани эдим. Биз дардлашавериб дўстлашиб қолдик. Хумор ҳозир қайта қайтапти, аммо...

Тагин, кўнглим сезиб турибди, биринчи Хуморнинг номига тош оғмоқчисиз, биринчи ёрдам қўлини чўзмоқчисиз. Ёшлиқ қилиб, энгил ҳаётга ўрганиб номаъқул йўللарга кириб кетган бу аёл бахтини изламоқда. Мақолани ўқиб, дарҳол ҳукм чиқарман, Хумор ўз йўлидан ҳали қайтиб ўлтургани йўқ... Балки... Хуш, сиз нима дейсиз?..

Маҳмуд ЙЎЛДОШЕВ

Бўлган воқеа ОНА ҚАСДИ — ДАҲШАТ

Бир танишимнинг айтгани

Тузимиз тортган экан, Урусиянинг чекка бир вилоятида ҳарбий хизматни ўтадим. Қисмимиз ўрмон билан қишлоқ оралиғида жойлашган эди. Ўрмон-ку, бизга туташ эди. Аммо, қишлоққа етиб боргунча бир-икки чақирим йўл юриш, кираверишда қишлоқ қабристонини кесиб ўтиш зарур бўларди. Бир мезёрда ўтаётган кунлардан бирида мана шу қабристонда юз берган воқеа аскарларни таҳликага солиб қўйди.

Воқеа бундай бўлганди. Аскарлардан икки-учтаси кечаси шу қишлоқлик балоғатга етмаган бир қизнинг аввал номусига тегишган, сўнгра ўлдириб кетишган эди. Қизнинг жасади қабристон ичидан топилаганди. Қисмда бу ҳодиса анча гап бўлган бўлса-да, бирорта аскарга жазо берилмади. Воқеанинг эртаси кунги бир қабристон ёнидан ўтаётган чоғимизда кўнгилни эзадиган бир ҳолга гу-

воҳ бўлди. Сочлари тузгин, парижон аҳволдаги бир аёл қабр атрофида гирён айланиб, фиғон қиларди. Маълум бўлдики у ўлдирилган қизнинг онаси, қиз унинг ёлғиз фарзанди экан.

Орадан бир-икки ҳафталар вақт ўтиб, бу ҳақда гаплар анча пайсалдангек бўлди. Биз бўлиб ўтган воқеани унута бошладик. Тўғриси айтганда, бу воқеа унчалик ҳам таҳликали эмасди, биз учун. Қисмдагилар уни одатий ҳолдай қабул қилганди. Бироқ, бу ҳодисага боғлиқ таҳлика кейин бошланди. Кечаси қишлоққа яширинча сигарета ва ароққа юборилган ёш аскар қисмга қайтмади. Тонгда эса унинг жасадини қабристон ёнидан топдик. Жасад бурдалаб ташланган эди. Кетма-кет кунлар давомида яна битта, иккита, учта... аскарлар шу тахлит қазо топишди.

Қисмда ваҳимали миш-мишлар жуда кўпайиб кетди. Эмишки, қабристонда бир арвоҳ кезиб юради, кечаси бу ердан ўтган борки унинг қўлидан соғ чикмайди... Аскарларнинг йўли боғланиб қолди. Чунки яширинча кўп пайтларда, кечаси қишлоқ ораламоққа, боя айтганимдай у ердан чекиш ёки ичишга бирор нима топиб келмоққа одатланган эдик.

Бу тахлит қотиллик ҳай уч марта бўлди, ҳай тўрт марта бўлди, қисмда чора кўрилмади (барча шахидлар аскарлар эди). Бешинчи аскар ҳам ўлдирилди-ю...

Қумондонимиз етагидидаги ўттиз аскар қабристонни қўришаб кута бошладик. Қоронғу тушар-тушмас, белгиланган аскар қабристонни оралаб ўта бошлади. Юраклар така-пука. Бўлмаса қўлимизда қуролимиз ҳам бор-ку! Ниҳоят, чеккароқдаги ўт-ўлан

босган бир қабрдан гийқиллаган товуш чиқди. Урталикда келаятган аскар сал бўлмаса ҳушидан кетаязди. Чекка қабрдан ногаҳон оқ-оппоқ либосда арвоҳ қичиб келди. Қўлида болтаи, «ялт-юлт» қилди. Оёғини қўлига олиб қочмоққа тушган аскарни қувди. Шу пайт барча аскарлар яширинган жойимиздан чиқиб, уни ўраб олдик. Арвоҳ шошиб қолди. Оқ урганича ерга чўккалади...

Арвоҳни қўриш илинжида пойлаб ётган қисмдагиларнинг ҳам ҳафсаси пир бўлди. Чунки, «арвоҳ» деганлари бундан бир-икки ҳафта аввал ўлдирилган қизнинг онаси бўлиб чиқди. Уни туттишга борганимизда эса, чеккароқдаги уйилган қабрни, қабр ичидаги эски тобутни қўрдик. Кимдир, аёл ақлдан озиб қолган деди, кимдир уни соппа-соғ, фақат «фарзандининг учини олиш учун бу ишга қўл урган»га чиқарди. Нима бўлгандаям, биз уни жиннихонага жўнатиб юбордик.

Икром ИСКАНДАР

Гулистон МАТЁКУБОВА,
Бердах номидаги Қорақалпоғистон Давлат
мукофоти лауреати

Сўқмоқда ой қолди, бир менинг билан

ТЕРАКЛАР ДАРДИ

Дераза олдида бир туп теракнинг,
Сўнги япроғи ҳам тўкилиб бўлди.
Бу дунё дардини ортган юракнинг,
Ичи армон билан, дард билан тўлди.

Шохалар эгилар замин юзига,
Хазонлар ичидан ахтариб жонин.
Жойлагудай жажжи узук кўзига,
Юрак яширади бор ҳаяжонин.

Юрак сезмас, унинг бор тугёнлари,
Замин вужудига сингиб кетганин.
Мўҳаббатнинг сўнмас ёруғ онлари,
Хазонлар бағрида маъюс ётганин.

Гоҳ хира, гоҳ равшан отган тонглари,
Уни бир умрга алдаб кетганин!

ЁМҒИР

Ёмғир тун бўйи ер юзини ювди,
Қушлар учиб кетди номаълум ёққа.
Кетди қанотида азиз кунларим,
Ёмғирдан эзилган узун сўқмоқда.

Узун теракларнинг дардин тингладим,
Улар япроқларин тўкиб йиғлади...

ТУН АЗОБИ

Рухим азоб чеккан кеча,
Орзуларни чечак қилиб,
Юрагимга эккан кеча,
Юлдузларнинг оқ нурини,
Кашта қилиб тиккан кеча.
Мўҳаббатим армонларин,
Ҳазал этиб битган кеча.
Бу умрнинг узун йўли,
Мендан узоқ кетган кеча...

Рухим азоб чеккан кеча...
* * *
Салқин куз тонгини ёлғиз кутаман,
Рухим чиқиб кетар дала-ю, тузга.
Ҳар сарғайган баргчун минг қон
ютаман,
Кўнглимни очаман сарғайган кузга.

Қонга тўлган юрак боққа тўкилар,
Хазонлар яширар туйғуларимни.
Анорлар бағрида армон сўтилар,
Очиб ташлар дарду қайғуларини.

Сарғайма қоратол, сўлма терагим.
Азиз атиргулим баргларинг тўкма.

Бир пас айланмагин эй чархпалагим,
Ёмғирлар томчилаб гулимни ўпма...

Бошим узра пинҳон қулиб турар ой,
Олтин баргларини тўкар тераклар.
Боғдаги ҳар дарахт йиғлар ҳойнаҳой,
Ҳазин барг сингари титрар юраклар.

Сарғайган боғларга шошилар кўзим,
Охири гўнчанинг олар имконин.
Сўқмоқда ой қолиб бир менинг билан,
Тинглайди баргларнинг оппоқ армонин.

Ғамгин куз тонгининг дардли тумани,
Салқин сўқмоқларга тўкилиб йиғлар.
Тўрангил шоҳида қуёш камони,
Ожиз япроқларнинг бағрини тиглар.

Ҳаммасини осмон кўриб турибди,
Тинчини йўқотар сокин қўшиқлар.
Хазон олтинлиниб тутатган ўтни,
Пуфлаб ёндиради дилдаги ишқлар.

Ён юрак, ёнавер хазонлар билан,
Зеро ҳар бир япроқ сенинг бўлагинг.
Жаннатий боғларга айланган ватан,
Ҳар баргга сақлайди эзгу тилагинг...

Салқин куз тонгини ёлғиз кутаман...

ҲИКМАТ—БИР ҲОВУЧ ОЛТИН

Бахт нишонасини уч нарсда кў-
риш мумкин: саюматликда, ҳаюл
топилган бойликда, хотиржамлик-
да.

Икки нарсанинг ози ҳам кўп: би-
ри—адоват, иккинчиси—чақмчмлик.

Уч тонфа одамга хизмат қилиш-
дан дилтанг бўлмаслик керак: ота-
она хизматидан, бемор хизматидан,
меҳмон хизматидан.

Дунё азоби тўрт нарсадандир. Би-
ринчиси — қаринлик, танҳолик ва
кўмсалмаслик, иккинчиси — бемор-
лик ва мусофирлик, учинчиси — қа-
рдорлик, тўртинчиси—йўл азоби.

Инсоннинг юксалиши уч нарсга
боғлиқдир: ўзгалар ҳақидан қўқниш,
порахўр бўлмаслик, рост сўзлаш.

Тўрт нарса кўзни хира қилиб, ну-
рлини кетказди: шўр нарсаларни
ейиш, бошдан иссиқ сув қуйиш,
қуёшга қараш, ёқтирмаган киши-
нинг юзини кўриш.

Ғамсиз яшашнинг усули тўрт на-
рсадандир: яхши сўз, яхши феъл, ях-
ши ният, яхши сўхбат.

Тўловчи: Баҳриддин ТУРҒУНОВ

«Қақнус» корхонаси
тайёрлаб нашр эттираётган
дисколардан узининг пишиқ-
пихталиги, мазмунан тере-
лиги, дил билан танланиб,
яхши безакларда чиқари-
лаётгани китобхонларга
манзур бўлаётми.

Қўйида сиз яқинда «Қақ-
нус» корхонасида тайёрла-
ниб, «Чулпон» нашриётда
чоп этилган «Ҳикматли па-
тифалар. Нишонга урилган
сўзлар» дисколардан айрим
парчалар билан танишасиз.

Жуда кўп тамаки чекади-
ган бир меҳмон, кетар экан,
у ёқ-бу ёққа қарайверибди:
— Ҳеч нарсам қолиб кет-
мадимикан?

— Қолди, — дебди мезбон.
— Нима?
— Тутунингиз.

Нуроталик Анвар акамиз
Рамазон ойида қишлоқлари-
да кечган бир воқеани айтиб
бердилар:

Бир қўшнилари иккинчиси-
ни йўлда ушлаб дебди:

— Уч кундан бери уйингга
бир коса, бир косадан ни-
шолда юбораман. Фақат ко-
сани бўш қайтарасан нома-
рд, ана энди сенга тош юбо-
раман, ейсан!

— Майли, майли ака, шу
тошнинг устига озгина ни-
шолда куйиб юборсангиз
бўлди.

Кураш мусобақаси пайти-
да бир полвон иккинчисини
таппа босибди. Шунда таг-
да қолганнинг тарафдорла-
ри унга «оёгини ура, ол, оё-
гини ол!», деб бақира бош-
лабдилар.

Шунда тагда қолган пол-
вон зўрга бошини чиқариб
тарафдорларига бақарибди:
— Э, қўлимдан келса эди,
жонини олардим, қучим ет-
маса нима қилай!

Бир олимдан сўрабдилар:
— Укангни кўпроқ яхши кў-

НИШОНГА УРИЛГАН СЎЗЛАР

расанми, дўстингними?

— Укамни, — деб жавоб
берибди у, — агар дўст бўл-
са!..

Буюкларимиздан бирига
савол берибдилар:

— Тақсир сиёсатнинг қае-
рида турайлик?

Жавоб берибди:

— Хужа Насриддиндан
«Тобутнинг қаерида ту-
райлик», деб сурашганида:
«Қаерида турсанг туравер,
фақат ичида бўлма», деган
экан.

Бемор:

— Э-э, дунёнинг роҳатини
кўрдик-да, дўхтир, ҳалигинг-
аям бордик, ҳар туридан чек-
дик, ҳар туридан ичдик.

Дўхтир беморнинг анализ-
лари натижаларига тикилар
экан:

— Вой буй, нимага ўзин-
гизни бунча уринтирдингиз?

Бемор:

— Ёшлик-да, энди дўхтир,
ёшлик. Ёшлик яхши нарса,
қаригандан кейин чатоғимиз
чиқади-ю...

Дўхтир беморнинг гапини

булиб:

— Унда «хушхабар»ни эши-
тинг. Сиз қаримасиз!..

Луқмон Ҳакимдан:

— Хастага нима еди-
райлик? — деб сўрабдилар.
— Аччиқ сўздан бошқа, ни-
ма едирсангиз едираверинг,
— дебди Ҳаким.

Шогирд:

— Устоз, қурбақа сувда
кўп сузаверганидан оёқлари-
да сузгичлар пайдо бўлган,
деган назарияга қандай қар-
айсиз?

Устоз:

— Уша назарияга кўра,
бургут тошбақанинг устини
қўқийвериб тошга айланти-
риб юборган бўлса керак.

Муסיқа муаллими болага
танбех берди:

— Мен сенинг ёшингда му-
сиқани сув қилиб ичган
эдим!

Бола жавобан деди:

— Демак, муаллимнингиз
меникидан тузукроқ экан-
да?!

Сўзни жуда олифталиқ би-
лан қўллайдиган бир про-
фессордан сўрадилар:

— Қайси ҳайвонни кўпроқ
хуш кўрасиз?

— Айтолмайман, одобсиз-
лик бўлади.

Ажриқдан сўрадилар:

— Нега қишда ҳам кўка-
риб чиқмайсан?

Ажриқ қучур хўрсиниб жа-
воб берди:

— Сўрама, биродар! Кўк-
ламда кўкариб нима хўрмат
қўрибмизки, яна қишда ҳам
кукарса!

Насриддин Хужа қози эди-
лар. Ҳузурларига бир киши
итимни ўлдиришди, деган
даъво билан келди. Айбдор-
ни тутиб келтиридилар. Ўлди-
рилган итнинг эгалари кўп-
чилик экан. Қози ҳузурида
айбдорни суқиб, қаргадилар.
Ҳамма ёқни бақир-чақир ту-
тиб кетди. Насриддин Хужа-
нинг жаҳли чиқиб деди:

— Вой-буй! Бунча одам
қардан келди? Ҳамманг
ташқарига чиқ! Ўлганнинг қар-
индошларига қолсин.

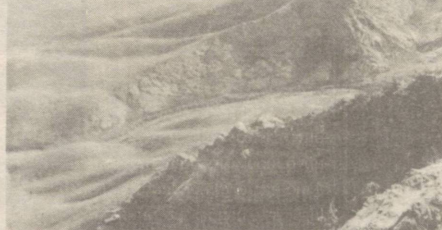
ТАХРИРСИЗ ХАТ

Ассалому алайкум «Оила ва жамият» ҳафталиги ҳодимлари. Мен сизларнинг рузномангизни катта қизиқиш билан ўқиб бораман. Рузнома менинг сирдошим ва ҳамсуҳбатимга айланган. Мақола ҳақрамонларининг тақдирини ўқиб, мулоҳаза қиламан. Керакли хулосалар чиқараман. Кўпинча узимни қийнаётган саволларга жавоб топгандай бўламан. «Балоғат бекати»да берилётган мақолалар биз ёшларга йўл-йўриқ курсатади, деб ҳисоблайман. Лекин бу саҳифа доимий эмас. Шу саҳифа рузнома сонларида кўпроқ берилса, илтимос. Таниқли ижодкорлар билан учрашувлар камайиб кетди. Рузнома «Оила» рўқинини очиб катта савоб ишга қўл урган. Ёлғиз ва ночор инсонларга ёрдам қўлини чўзгансизлар. Бунинг учун сизларга катта ташаккур. Узим тугримда ёзсам, 1973 йил 2 май куни туғилганман. Болаликдан II гуруҳ ногирониман. Тошкентдаги 100-махсус мактаб-интернатни битирганман. Айтганча, шу интернат ҳақида ёзсанглар, ахир, ногирон фарзандини қаерга ўқишга беришни билмай, уйда олиб утирган ота-оналар қанча. Қолаверса, кўпчилик ишбилармон тадбиркорлар ўз ёрдамларини беришармиди. Ҳозирги пайтда Ногиронлар жамияти қошидаги «Паритет АР» ногиронлар ўқувишлаб чиқариш корхонасида ҳисобчи бўлиб ишляпман.

Сизлардан ягона илтимосим, агарда ногирон йигит-қизлар дўст қилиб мактуб ёзган бўлсалар, шу мактуб эгалари адресларини менга юборсангизлар. Сизларга ижодий ютуқлар тилаб, доимий ўқувчингиз.

Мирзохид МИРОҚИЛОВ.

Тахририятдан: ушбу хат юзасидан муҳбиримиз 100-махсус мактаб-интернатда бўлиб қайтди. Қўйида шу маскандан тайёрланган мақола билан танишасиз.

Абдул Фани Жума олган сурат

босган оёқларидан бири поезд остида қолиб кетди. Ороқхўр отанинг калтакларига чидамаган она қизалогини ташлаб уйдан қочиб чиқади. Отанинг вазоҳатидан қўрққан қиз ҳам она изидан шошилиб, уйи ёнидаги темир йўлга йиқилади. Охир-оқибат...

«Нафақат ойлаб, балки йиллаб ногирон фарзандларини йўқламайдиган ота-оналар бор. Ҳатто «волга»ларда олиб келиб ташлашади-ю, бирров келиб хабар олишга имкон тополмайдилар. Шунақа ота-оналар ҳам

сонлари бор болалар келтирилган. Бу кўпроқ наслий хасталик, қолаверса, қон-қариндошлик алоқалари билан бог-лидари.

Узимни қийнаётган уй-ҳаёллардан сал чалғиш учун интернатдаги моҳир қўллар тўғарагига кираман ва беихтиёр кўзларим қувонади. Чунки бу ердаги болалар ижоди намуналарини кўриб, интернатда ногиронлиги боис қалби ўксик бўлса-да, маънавий олами ранго-ранг болалар тарбияланаётганлигининг гувоҳи бўласиз. Республикада ягона бўлган бу интернатдан утган йили ҳатто бир нафар қобилиятли бола «Аксело» дастури буйича Америкага ҳам кетди.

Қуриш, сезиш, умуман жисмоний мутаносиблик — бу бор-йўғи инсоннинг мавжуд бўлмоқлик шарти эканлигини ҳис қиласан. Бироқ мавжуд бўлмоқлик эмас, мушоҳада юритиш — яшашдан далолат беради, деган эди алло-малардан бири.

Интернат дарвозаси олдида забун ҳолатда турган болакайнинг титроқ нигоҳи нималарнидир излаб, атрофга бе-саранжом боқарди. Кеча унинг тушига ота-онаси, чопқиллаб юрган соғлом ака-укаси кирган, шу боис унинг юраги жигарларини кўмсаётганди. Аммо... Афсуски, атроф бум-бўш, уни ҳеч ким йўқлаб келмаган ва бола ўз тақдирини билан танҳо қолганди...

Қани, айтингчи, азизлар! Бу кўёшдек порлар! Бу лозим бўлган чехраларнинг сўлгинлиги учун ким айбдор? Ким?! Албатта, биз айбдоримиз. Сиз ва биз. Чунки, биз зурриёдларимиз қадри-ни уйламайдиган ло-қайдмиз, худбинмиз, маишатпарастмиз.

Алижон САФАРОВ

монан айби бўлган болани масхаралаб кулаётганларни кўрдим. Ҳа, кулаётганлар соппа-соғ эдилар. Қўл-оёғи бутун, борингки, ақли-хуши жойида. Аммо уларнинг кўнгиллари кўр эди. Рухиятларида инсонийликдан қўра ҳайвоний қилиқлар алангаланаётган эди. Турмушни ўзларининг тор манфаатлари-

Изтироб

МУНГЛИ НИГОХ

га бўйсундирганидан мамнун ҳолда, қусури бор болага кесак отиб эрмак қилишарди, ношудлар.

200 нафарга яқин турли миллат болаларини даволаб тарбиялаётган Тошкентдаги 100-махсус мактаб-интернатига бордим. Бу даргоҳда полиомелит ва церебрал паралич касаллиги, асаб фалажи хасталиги билан огирган болалар давола-наркан.

Ҳатто ҳар томонлама соғлом туғилган болани ҳам одамийликнинг антоними бўлган «фазилатлар» ногирон қилиб қўйиш ҳеч гап эмаслигини воқеаларни тинглаб, англай бошлайман. Наргиза жудаям қобилиятли, одобли қиз. Фақат сунъий протез оёқда оқ-соқланишини айтмаган-да... Бемехр ота-онанинг касрига қолиб, заминга ҳали энди-энди қадам

борки, биз берган кийимларни боладан ечиб олиб, эски нарсалар билан қайтариб келишади. Сурасам болалар «адам сенга эскироқ кийим ҳам бўлаверди деди» қабилидаги гапларни айтишади», қуйиниб гапирди интернат директори Элмира опа Мухамедбоева.

Интернат ҳовлисидаги болаларга зимдан разм соламан. Болалар бири-бирига шундай меҳрибонки, гўё уларни бир оиланинг фарзандлари дейсиз. Ана кичкина бир бола узини бошқара олмай (мия бошқаруви бузилган экан) чайқалиб кетди-ю, йиқилиб тушди. Шундоғам юришга қийналаётган бошқа бир бола уни суяди. Иккаласини ҳам ногиронлик дарди эзаяпти. Бироқ кўнгилларида куртаклаётган меҳрга суянишаётганди, улар.

Эмлаш пайти бола касал бўлса, вакцинация гудакнинг мия фаолиятига қаттиқ таъсир этиб, у шайтонлаб, ҳатто умр-бод ногиронга айланиб қолиши ҳам мумкин экан. Вахोलанки, интернатда ана шундай болалар ҳам бор.

Интернатга бир оиладан 5 тагача туғма нук-

Меҳринисо аянинг яқка-ю ёлғиз қизига совчилар кела бошлашди. Аммо «Ҳали қизим ёш» деган баҳоналар билан совчиларни ноумид қайтарарди, ая. Аслида уни бошқа бир уй азобларди: «етти ўт бегона киши билан қуда бўлиш... Улар қизимни қандай қабул қилишади?». Хуллас муштираб она кизининг ҳаловатини уйлаб, уни укасининг ўғлига узатди. Аммо қизининг бахтини кемтик қилиб қўйганини онаизор кеч тушунди. Ақлан ва жисмоний заиф бўлиб туғилган набирасининг дард тула кўзларига боққанда, қизининг сочлари-га бевақт оқ оралаб, пешонасига ажин тушган-да буни англади.

Соғлиқни сақлаш Вазирлигининг маълумотларига қўра республикамизда чақалоқларнинг ҳар мингтасидан 50 таси чала, бир қисми эса нуксонлар билан туғилаётган экан. Бу рақам таҳлил қилинганда, унинг замирида ичкиликбозлик, гиёҳвандлик, қон-қариндошлик алоқалари ва экологик номутаносиблик ҳам ётганлигини билиб оламиз. Демак кўпроқ узимизнинг гумроҳлигимиз сабаб болалар носоғлом туғилмоқда. Ҳали дунёвий дардлар руҳига юкмаган, тоғндада пок гудак туғилмаёқ жазога тортилади.

Бир куни ақлан носоғлом, бунинг устига жис-

Оламда гап кўп

ДИСКО РАҚҚОСИ

АҚШлик фермер Жон Линколнинг Рассел лақабли антиқа куркаси бор. У «Қалпоқ кийган курка» қўшигини эшитса бўлди, қанот қоқиб, бошини сарак-сарак қилиб рақсга туша бошлайди. Курканинг рақсини томоша қилишга ишқибозлар бисёрлиги боис Линколн яхшигина пул ишляпти.

Дераза

ЁРДАМГА МУҲТОЖ «ТЕЗ ЁРДАМ»

Россия ҳукуматининг мамлакат тиббиёт ҳодимлари олдидаги маош буйича қарзи икки триллион рублдан ошиб кетди. Уларнинг 85 фоизи ўта қашшоқ ҳолда яшаяпти. «Тез ёрдам» машиналари учун эҳтиёт қисмлар, бензин олишга шифохоналарда пул йўқлиги туфайли, беморлар шифохонага йуловчи машинада келишга мажбур бўлишяпти.

БИР СОАТ ОРҚАГА

27 октябрга утар кечаси Европа Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларда тун одатдигидан бир соат кўпроқ давом этди. Сабаби, бу мамлакатларда соат миллари роппа-роса бир соат орқага сурилди ва кишии вақтга утилди. Фақат Латвия ва Югославиягина бу тадбирга қўшилгани йўқ.

БУМЕРАНГ

АҚШда сайловолди пойгаси ўз маррасига яқинлашгани сари республикачилар партияси номзоди Боб Доулнинг ҳозирги Президент, демократик партия номзоди Билл Клинтондан анча орқада қолаётгани сезилиб қолмоқда. Доулнинг турли масалаларда Клинтонга отган танқид ўқлари бумеранг бўлиб ўзига қайтмоқда ва аксарият ҳолларда Клинтоннинг фойдасига хизмат қилаяпти.

МАХСУС ДАСТУР АСОСИДА

Қизил Хож Халқаро Кумитаси Чеченистон мактабларида болаларни ўқитишнинг махсус дастурини ишлаб чиқди. ҚХХҚнинг моддий кумагида 45000 ўқувчи бутун қиш давомида нонушта билан таъминланади, Грознийдаги 16 та мактабга эса ўқув ашёлари келтирилди.

МУШУКЛАР ҚУТУРМОҚДА

Ставропол улкасининг Георгиевск ва Александровск шаҳарчаларида мушукларнинг қутуриш ҳоллари қайд этилди. Умуман, бу улкада уй ҳайвонларининг қутуриши тез-тез учраб туради. Шунинг учун улкада барча уй ҳайвонларини оммавий равишда эмлашга киришилди.

КОНФЕРЕНЦИЯГА «СОВФА»

Челябинск вилоятидаги Снежинск ёпиқ шаҳарчасида ядро физикаси билан шуғулланувчи олимларнинг «SPE-96» номли иккинчи халқаро конференцияси бўлиб ўтди. Унда, одатдагидек, Ерни космик хавфдан, яъни метеорит ва астероидлар билан тўқнашувдан ҳимоя қилиш масаласи муҳокама этилди. Космос эса олимларга ўз «совға»сини йўллади. Конференция кунлари шаҳарчага диаметри 45 сантиметр, оғирлиги салкам етти килограмм бўлган метеорит тушди.

Хорижий матбуот хабарлари асосида тайёрланди

Афсонами ёки ҳақиқат

Маккага кетиб борарди...

Оламда ган кўп

ОВҚАТ, ТЕЛЕФОН ВА МУҲАББАТ

«Жамият ва шахс руҳияти» журнали утказган суровдан маълум бўлишича, аёллар руҳий толиқиш ва зўриқиш ҳолатидан чиқиш учун мазали овқатлар ейишар, дўконларни айланишар ёки утган-кетгандан валақлашиш учун дўгоналарига кўнгишроқ қилишар экан. Эркакларчи? Улар бундай ҳолатлардан чиқишнинг фақат битта йўлини билишарди. Бу ҳам бўлса — муҳаббат, ишқий эҳтирослар.

Авлиётаҳлит бобокалонимиз, оташна-фас шоир Бобораҳим Машраб ҳақида халқимиз орасида ниҳоятда кўп қисса, ривоятлар тарқалган. Уларнинг аксарияти афсонага ухшаб туюлса-да, воқеа моҳиятига тафаккур қўзи билан боқсак, ҳақиқат уруғлари ҳам қўрилиб қолади. «Қиссайи Машраб», «Шоҳ Машраб», «Девонайи Машраб» китобларининг адоғида шундай жумлалар бор: «Алқисса, Машраб Балх ҳукмдори Маҳмудхон томонидан дорга осилиб, халқумига ўзи васият қилган қаламтарош урилиб улдирилди. Орадан уч кун утгач, Маҳмудхон уйда ётганида атрофдан «Ал қасосу минал-ҳақ» деган товуш эшитилиб, уни том босиб қолади. Машраб вафотидан етти кун ўтиб, тўққиз қаландар Балхга талқин қилиб келадилар. Маҳмудхоннинг вазирлари бу қаландарларнинг келганини эшитиб, олдиларига чиқади:

— Эй қаландарлар, ҳаердан келурсиз?
— Келишимиз ўртаси Макка, холо шахр Хиротдан келдик.

Вазир айтдики:

— Эй қаландарлар, бизларга Худойи таоло бир валиини қаромат қилиб эрди, отлари Машраб экан, бизлар ҳақларини билмадик, подшоҳим шахид қилди, Маҳмудхонни ўзи ҳам улди! — дедилар.

Анда қаландарлар айтдилар:

— Бизлар Машрабни яҳши танурмиз. Уч кундики бизлар ани қўриб келдик, Хирот даштида қафанлари бўйида, бошларини қўлтиклаб, итларини етаклаб Маккага кетиб борадилар!

Албатта, бунга қўпчилиқнинг ақли бо-

вар қилмайди. Баъзилар афсонадан булак ҳеч нарса эмас деб ўйлайди. Аммо қуйидаги тарихий воқеаларга эътибор беринг.

1528 йилда Олмониянинг Радштадт шаҳрида бир руҳоний Иблис билан ҳамкорликда айбланиб, қатлга буюрилади. У улгандан кейин ҳам Ёвуз руҳлар билан биргалашиб, Черковга зиён етказмаслиги учун даставвал боши танасидан жудо қилиниши, сўнгра жасадининг қўли кўкка совирилиши ҳукми қилинган эди. Бояқиш руҳоний ҳарчанд ўзини оқламагин, черков ҳукмини бекор қилмайди. Шунда у ўлим муқаррарлигини тушуниб дейди: «Менинг жасадим ҳали ҳақ бўлганлигимни сизларга исботлайди». Шундай қилиб, бош ўткир қилич билан сапчадай ўзилган, тана юзубан қўлайди, аммо йиғилганларни даҳшат ва ҳайратга солиб, уридан қутарилади. Сўнг чалқанчасига ўгирилиб, оёқларини ва қўлларини қилиштирганча тош қолади. Шундан сўнг унинг жасадини ёқишдан қўриқиб, иззат-ҳурмат билан охириги манзилига қўзатишади. Ёки бундан ҳам даҳшатлироқ қуйидаги ғожега қаранг.

1336 йилда тарихда ўзининг қонхурилиги ва шафқатсизлиги билан ном қолдирган қирол Людвиг Баварскийга қарши армия ва оддий халқ бирикиб исён қўтаришади. Уларнинг мақсади қиролни тахтдан тушириб, янги ҳокимият барпо қилиш эди. Аммо ҳамма қўлгўш иш ҳам ҳаммиша муваффақиятли яқун топа олмаганидек, қирол исённи шафқатсиз бостиради, асирга тушган офицер ва аскарларни эшафотда (эшафот, гильотин — ўлимга буюрилганларнинг бўйинини махсус тирқишдан тикиб, юқоридан ўткир ва оғир тиг тушиб қатл қилишга мулжалланган ўлим асбоби) бошларини навбатма-навбат бошқаларининг қўзи ўнгидан қирқтиришни буюради. Ниҳоят, ўлим маросими бошланади. Шунда исёнкор аскарларнинг командири, жасур зобит Диц фон Шаунберг қиролга галати бир савол билан мурожаат қилади: «Агар мен қатлимдан кейин қаторда турган аскарларим орасидан югуриб ўтсам, мен утган манзилгача бўлган аскарларимни озод қиласизми?» Шоҳ бунга зобитнинг ўлим олди талласаси деб тушунади ва мийигида қўлиб розилик беради. Шунда Шаунберг навкарларини эшафотга яқинроқ қилиб барчасини сафта тизади ва эшафот тирқишига мардона бўйин тикади. Қатл машинаси ишга тушади, даҳшатли тиг катта тезлик ва оғирлик билан жасур бошни сапчадай ўзади. Дицнинг танаси эса шу заҳотиёқ сакраб туради ва текис қирқилган бўйнидан фавора янглиг қон сачратганича навкар-

лар қатори орасидан югуради. Бир неча сониядаёқ анчагина масофани босиб утган зобит қатор охиригача етар етмас гурсиллаб, ерга қўлайди. Хуши бошидан ўчиб, таҳорати ушалиб кетишига бир баҳя қолган қирол эса қалтироқ қўллари билан исёнкорларнинг барчасини озод қилиш тугрисидаги фармонга имзо чекади.

Хуш бунга ишониш керакми, йўқми?

Ҳаммамиз иқтидорли ўрис шоири А. С. Пушкин асари асосида ишланган «Руслан ва Людмила» эртақ-киносини жуда севиб томоша қилганмиз. Унда Ёвуз буюк ва ўзунсоқол Черномор томонидан танасидан жудо қилинган улкан бош билан Русланинг сўхбати акс эттирилган манзарани қўриб барчамизнинг ичимизда алланечук тўғилар мавж урган. Хуш, қирқилган бош гапир-иши мумкинми?

XVII асрда яшаб ижод этган Чин ёзувчиси Пи Сун Лининг қароқчининг қатл этилиши турисида кичкинагина новелласи бор. Унда битилишича, император жаллодлари томонидан қирқилган бош бир неча қадамга ўчиб бориб «Эҳ, шундай ўткир шоп менда бўлсайди» деб хитоб қилган экан.

Мана шу тахлитдаги маълумотларда қан-

чалик жон борлигини илмий йўл билан тадқиқ қилишга бағишланган илмий изланишлар бор. Жумладан, 1901 йилда Русиялик олим Қўлябо балиқнинг қирқиб олинган боши қон томирлари ичидан қон ўринини босувчи суюқлик ҳайдаб ўтказиб, бир неча соатгача унинг фаолиятини тиклаб туради. Бундай бош қўзини ҳаракатга монанд бурар, оғзини очиб ёпарди. 1928 йилда профессор Брюхоненко ва С. Чечулинлар сунъий қон айланиши аппаратини ихтиро қилиб, итнинг қирқилган бошида жуда галати тажрибалар ўтказишди. Танасидан бутунлай ажратиб олинган ит боши олдида қўйилган қолбаса булакларини ютар эди. Айнан шу олимларнинг тавсияси билан рус ёзувчиси А. Беляев ўзининг машҳур «Профессор Доуэлнинг боши» романини ёзди.

Кейинги йилларнинг тадқиқотлариға қўра, агар бош аниқ дастурлар билан тана фаолиятини программалаштириб қўйса, бош қирқиб олингандан сўнг ҳам маълум вақт оралигида танадан мустақил ҳаракат қилиши мумкин экан. Шунинг учун юқорида келтирилган тарихий далилларда жон борлиги аниқ.

Алижон ЗОҲИДИЙ

— Меҳмон кетгач мазада...

ШАҲРИКЛАЙМИЗ!

Меҳрибонимиз Зокиржон МАМАТОВ!

Сизни таваллуд толган кунингиз билан чин кўнгиладан қўтлаймиз. Илоё, мана шундай тугилган кўнларнинг юздан ошиғини қўринг. Оиламиз бахтига доимо соғ-саломат бўлинг, эл осойишталиги йўлидаги эзгу ишларингизда омад ёр бўлсин.

Турмуш уртоғингиз Феруза, қайнсинглингиз Нигора ва қизингиз Зарина ва Нигина.

Ҳурматли Зокиржон! Тугилган кунингиз арафасида тайёрланган қўтлов таҳририят айби билан бироз кечиктириб чоп этилаётгани сабабли узр сўраймиз! Сизга узок умр, хонадонингизга бахт, фаровонлик тилаб қоламиз.

Реклама ва эълонлар бўлими

Ҳурматли Айюбаҳон АКБАРХОНОВА!

Сизни навқирон 30 баҳорингиз билан чин қалбимиздан қизгин ва самимий қўтлаймиз. Сизга узок умр, сиҳат-саломатлик, ишингизда ривож тилаб,

Давлат ва жамият қўрилиши Академияси ходимлари

Фарзандларимиз РУСТАМЖОН ВА ЖАМИЛАХОН!

Сизларни таваллуд айёмингиз билан қўтлаймиз. Оп-поқ орзулар ҳаётингизни нурафшон айласин!

ҲАСАНОВлар оиласи.

Ҳурматли ҲАБИБАХОН!

Сизни 30 октябр — 21 ёшга тулишингиз ҳамда Соҳибжон акам билан турмуш қўрганнингизнинг икки йиллиги муносабати билан чин қалбдан табриклайман.

Эҳтиром билан қайнсинглингиз Гулнора.

ТАДБИРКОРЛАР, КОРХОНА, ТАШКИЛОТ ВА ФИРМАЛАР ВАКИЛЛАРИ, ФУҚАРОЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Оила ва жамият» газетаси кўп нусхада, бутун республика бўйлаб тарқатиладиган, мухлисларга бой оилавий ҳафталик газетадир. Шунинг учун сиз реклама, эълон ва билдирувларингизни «Оила ва жамият»да чоп эттирсангиз, тезда ишингиз юришиб, ўзингизга ишончли шерик ва ҳамкорлар топишингиз мумкин.

Табрик ва хусусий эълонларнинг бир босма белгиси (ҳарф, тиниш белгиси) — 80 тийин. Табрик сурати билан берилса, битта суратнинг баҳоси — 100 сўм. «Оила» эълонининг баҳоси — 150 сўм.

Вилоятларда яшайдиганлар қуйидаги ҳисоб рақамига банк муассасаси орқали пул ўтказиб, тўлов қозонининг нусхаси ҳамда табрик ва эълон матнини почта орқали жўнатишлари мумкин:

Саноат-қўрилиш банкининг Тошкент шаҳри Шаҳристон бўлими, ҳисоб рақами 002609733 корреспондент ҳисоби 300166018 МФО 172612318.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй, 6-қават, 605 ва 609-хоналар ёки Амир Темур кўчаси, 1-тор куча, 2-уй «Матбуот тарқатиш уюшмаси» ассоциацияси биносидан (мулжал Олой бозори). Телефонлар: 36-56-52; 34-86-91.

Лука ГОЛДОНИ
Италия

КАЛҚОНСИМОН БЕЗ

Ҳажвий ҳикоя

Унинг энг танг дақиқада ҳам парвойи палакчилиги эмас, балки мудом тепса теб-ранмаслиги менинг асабимни қўзғайди. Агар кўчада пийда кетаётган бўлсак, бирор-бир гап айтиш учун у, албатта, бир тўхтаб олади... Манглайида светофорнинг яшил чироғи ярим минутдан бери ёниб тургани-ю энди лип этиб сариқ, ундан кейин қизил чироқ ёниб қолиши хаёлига ҳам келмайди. Аксинча, йўлни-нг қоқ ўртасида айтмоқчи бўлган сўзини салмоқлайди, бироз сукут сақлайди, гўё мен ноқулай гапни айтгандай, кулиб менга қўл силтайди ва... бу орада тоқатим тоқ бўлиб:

— Қисқаси, «ҳа» ёки «йўқ» демоқчи-санда-а? — дейман.

Агар у машина рулида ўтирган, йўлдаги ҳаракат бир неча қатордан иборат бўлиб, у бу қаторлардан бирини танлаган эса, тамом-вассалом. У қаторларнинг қайси бири бўшроқ, қайси бирида ҳаракат тезроқ эканини билишга интилиб аланглайди. Агар кенг-мўл автострадада кетаётган бўлсак, у машина рулини худди зинапояннинг тўсигини ўшлагандай бамайлихотир тўтиб кетаверади. Юзидида бирор тўқ қилт этмайди.

Жамоа бўлиб сафарга чиққанда автобус ярим соатга йўлда тўхтаса, бир ярим соат ўтгандаям ундан дарак бўлмайди. Бир пайт ошқовоқдай ёйилиб

кулиб автобусга чиққанида йўлдошларининг ярми юрагини чангаллаб, кузларига қон тулиб ўтиришганига сира парво қилмайди. Бордию, аксинча, темир йўл бўйлаб савҳат қилгудай бўлиб, поездга чиқсак, одатдагидай назоратчи патталарни текширса, унинг бир қўли чўнтагида паттани изласа, иккинчи қўлида газета тўтиб, баҳузуур саводини оширади.

Ресторанга кириб, мен официантнинг маслаҳатига таяниб, танлаб овқат буюрмамда, кейин им қоқиб навбатни унга бераман. У эса «таомнома»ни баралла овоз чиқариб ўқийди, ора-сира «нома»даги таҳрирбоп ўринларни ўқтиради ва ниҳоят бирор-бир таомга тўхтаб, унинг таркибига аниқлик киритади ва бу овқатнинг хусусиятини сўзлаб кетади. У овқат келишини кутиб ҳечам тажанглашмайди, бетоқатлиқ билан кул чўзмайди ёки ичимликни ҳўплайвермайди. Минерал сув шишасидаги қоғозни йиртиш ёки қошиқ ё санчқини тақсимчага уриб ўтириш унинг хаёлига ҳам келмайди. Шунчаки ёйилиб ўтиради, стули гирч этмайди. Вақтни ўтказиш учун кимдир латифа бошласа, у берилиб, диққат билан эшитилади, шунчаки кулиб қўя қолмайди, фикрини жамлаб, узининг латифасини айтишга чоғланади.

Мен овқатни тинчитиб, коняк қўйилган қадаҳга қўл чўзганимда у узининг бифштексига киришган бўлади: гўштни қийма-ламайди, оҳиста ююлатиб, худди тароқ каби, очади, бир бўлагини оғзига со-

либ нақд ўттиз марта чайнайди ва шу орада кимдир биров савол бериб қолсагина лўкмани ютиб, устидан ичиб, оғзини артиб, фақат шундан кейингина жавоб қилади.

Биз у билан баъзан кинога ҳам тушамиз. Филм олтидан курсатиладиган рекламалар уни ҳечам зериктирмайди, аксинча, у қизиқиш билан кузатади. Икки соат бурун биз қўрган филмни қайта намойиш қилишаётгани аён бўлганини унинг юзига қараб сезиб бўлсиз.

Узоқ кутишлардан сўнг масъул шахснинг қабулига кириб, унга бу ходим куттириб қўйгани учун «ўз» сураб, телефон жиринглаб қолганини айтиб «кечирини» айтганда у ҳечам асабийлашмайди ва узидан кейин навбатда турганларни тамом унутиб юборади.

Мен бу мисолларда қиёфасини чиқишга уринаётган ҳамма жойда учраши мумкин бўлган тип. Мен дунени шундай кимсалар ўшлаб турганини жуда яхши биламан, бироқ ношуккурлик бўлсада айтаманки, бундайларнинг асаби мисоли резинкали сақич, уларнинг қўтисиди тезликни оширадиган тўртта мурватдан биттаси ишламайди. Мен унинг хотиржамлиги донолигидан деб ўйламайман. Аниқроғи, бу унинг қалқонсимон бези, елка томири ёки қон айланиши ҳолати билан боғлиқ, қолаверса, бу унинг фазилати эмас, балки шунчаки аҳмоқона омади.

Менга қолса, столни доира қилиб чаладиган, ер тепиниб бақирадиган, жуда секин юраётган машиналар қаторига тушиб қолганидан бетоқат бўлиб сукинадиган одамларни яхши кураман. Ўзларининг тоқатсизликлари билан улар охир-оқибат менга тинчлантирувчи таъсир қўрсади.

Аҳмад ОТАБОЙ таржимаси

БИР САВОЛГА — БИР ЖАВОБ

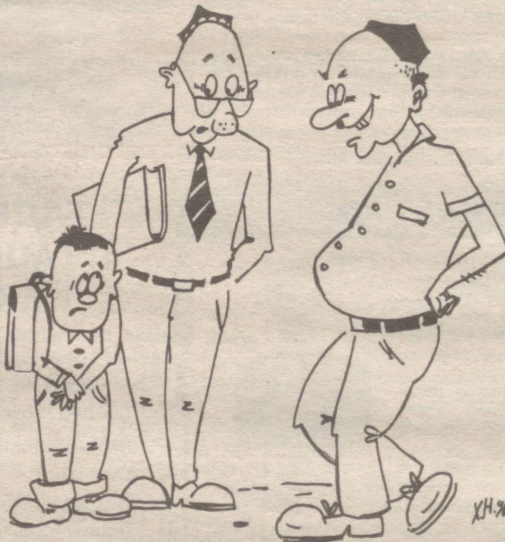
— Айтишларича, бир куни Сталиннинг шимида кимдир эҳтиётсизлик оқибатида сиёх сачрашиб юборибди ва шунда ҳам у кимса омон қолибди. Шу тўғрисида?

— Афтидан гап ўша даврдаги Кинематография ишлари давлат қўмитасининг раиси Болшаков ҳақида бормоқда. У Сталиндан янги филмни экранларга чиқаришга рухсатнома олиши керак эди. Сталин қозғога Болшаковнинг авторучкаси билан имзо чекмоқчи эди, ручка езмади. Шунда Болшаков ҳаяжонланиб ручкани қаттиқроқ силкиб юборган эди, доҳийнинг оппоқ шимида сиёх сачраб кетди. Болшаков тахта бўлиб қотиб қолди, чунки Сталиннинг дастлабки мўлоҳазаси ҳам совуқ, ҳатто қаҳрли бўлган эди. Буни қарангки, мамлакат кинематографчилари сардорининг ранги оқариб кетганини қўрган генералиссимус ҳеч қўтилмаганда гапни ҳазилга буриб юборди: «Бунча қўрқиб кетдинг? Назаримда, сен Сталиннинг яккаю-ғона шимини расво қилиб қўйдим, деб ўйладинг шекилли?» Шундан кейин Болшаковнинг рангига қон югурди.

Оламда гап кўп

АНА СИЗГА СЕВГИ АЗОБИ

Гранд-Айслендда истиқомат қилувчи Эмили хоним меҳнат таътилини Кения курортларидан бирида ўтказаятиб, ўз орзусидаги эркакни — маҳаллий масон қабилиси вакилини учратиб қолди. Ҳозир Эмили хоним эри билан ажралиш учун судга ариза берган. Унинг аҳди қатъий, Кенияга бориб масонлик эркакнинг тўртинчи хотини бўлиш ниятида.

Директор: — Ўғлингиз бугун ўқитувчисининг сумкасидан беш сўм пулни ўғирлаб олибди.

Ота: — Э, шунга шунча ваҳимами, ўтган куни менинг чўнтагимдан минг сўм пулни ўғирлаб олган, боласи тушмагур...

Сўнги
устун

ЭРТАГА НОЯБР...

Ўрта Ер денгизи соҳилларидаги ўлкаларда ноябрда куз кириб, ёгингарчиликлар бошланади. Агроф кўм-кўк ўт-ўланлар, қийғос очилган гуллар билан қопланади.

Бу ойда Мисрда деҳқончилик ишлари жонланиб кетади. Нил дарёси қирғоғидан тошган жойларда сув яна узанига қайтиб, очилган ерларга дон сепилади.

Ноябр Ҳиндистонда қишки муссон мавсумидир. Бу даврда мамлакатда шולי ҳосили ўриб-йигиб олинади, бугдой экилади. Ҳиндихитойда эса шолининг иккинчи ҳосили пишиб етилади.

Жанубий ярим шарда бу ой баҳорнинг охири ҳисобланади. Жумладан, Африка жанубидаги Намиб чўлида ҳаво иссиқ ва туманли бўлиб, нафас олиш гоят мушкуллашади.

Австралиянинг жанубий ва жанубий-шарқий туманларида баҳорги ёмғирлар мавсуми бошланади.

Ойнинг охирига бориб Евросий ва Шимолий Американинг катта қисмида қишнинг «ҳиди кела» бошлайди. Сибир ва Канадада эса ҳақиқий аёзли қиш ўз ҳукмини ўтказишга киришади.

Шарқий Сибир ва Узоқ Шарқда айиқлар бўлғуси изғиринлар олтидан горларга беркинади, бугулар тундрадан тайга томонга ўта бошлайди. Бу ойда бугулар шохларини ҳам ташлайди.

Ноябр ойида Япония ва Хитойда хризантемалар қийғос гуллайди.

Кичик Осиёда, Химолай тоғ тизмалари этакларида, Хитойнинг марказий ва Америка Қўшма Штатларининг жанубий туманларида куз бошланади, тез-тез ёмғир ёғиб туради. Ой охирига бориб бу ерларда дастлабки қор тушиши мумкин.

Бу ойда Шимолий Муз океани соҳилларида қаҳратон қиш бўлади.

Муассисларимиз:

Ўзбекистон
Республикаси
Хотин-қизлар
қўмитаси, Болалар
жамғармаси ва
«Соғлом авлод
учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

БОШ МУҲАРРИР:

Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Газетамиз бош хомийси:

Ўзбекистон «Матбуот тарқатиш
уюшмаси» ассоциацияси

МАНЗИЛИМИЗ:

700083, Матбуотчилар
кўчаси, 32-уй.

Телефон: 36-56-52, 34-86-91

Ўрол СОДИҚ

навбатчилик қилди

Обуна индекси - 64654

Руйхатга олиш № 33

Буюртма Г-0591 21597 нусхада чоп

этилди. Офсет усулида босилди.

Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.